

Wivi-Ann Tingvoll, sykepleier og førstelektor, Avdeling for Helse og Samfunn, Høgskolen i Narvik.

Lisa Øien, høyskolelektor, Avdeling for helse og samfunn, Høgskolen i Narvik.

Teori gir reflektert

Ny pedagogisk tilnærming bidro til større teoretisk engasjement blant studentene.

Studentene har i liten grad greid å se all teori som relevant i praktisk utøvelse av sykepleie. Man diskuterer stadig hvor mye forskningskompetanse og sykepleieteori studentene skal ha tidlig i studiet. Studentene har muligens større forutsetning for å se teoriens relevans et stykke ut i studiet enn de har de første månedene som sykepleiestudenter. Ved Høgskolen i Narvik har vi mye sykepleieteori allerede første semester. I henhold til fagplanen for bachelor i sykepleie skal studenten etter første studieår blant annet skal kunne: «sammenligne likheter og forskjeller i kvalitativ og kvantitativ forskning, og reflektere over ulike kunnskaps- og forskningstradisjoner og deres betydning for omsorg og sykepleiepraksis» (1). Vi har tidligere erfart at studentene i liten grad har greid å se sykepleieteori som relevant for den praktiske utøvelsen av sykepleie. Resultatet har vært at deltakelsen ved undervisning i sykepleieteori har avtatt betydelig utover høsten. Med bakgrunn i dette ønsket vi å se nærmere på hvordan en ny pedagogisk tilnærming til emnet sykepleiens vitenskapelige grunnlag kunne bidra til økt engasjement blant studentene.

Teori for praksis

Fra skolens side mener vi at det er viktig med teoriundervisning i starten av studiet. Vi mener at studentene vil være mer reflekterte i møte med praksis når de har med seg et teoretisk grunnlag i vitenskapelig tenkning og sykepleieteori. Vi har derfor vært lite villig til å endre denne praksisen. Studentene har også en god del undervisning i etikk, men denne undervisningen ble ikke berørt i dette prosjektet.

Målet med prosjektet var å få studentene til å se at teori faktisk er viktig for å utøve god sykepleiepraksis. Undervisning i teori er ikke bare en øvelse for å tilfredsstille skolens «virkelighetsfjerne» akademiske idé om en «utopisk» praksis. Sykepleieteori og forskning skal bidra til bedre praksis ved å bevisstgjøre våre studenter som framtidige sykepleiere.

Gjennomføring

I løpet av høsten 2009 fikk studentene undervisning i seks sykepleieteorier innenfor de fire hovedgruppene; behovsteorier, interaksjonsteorier, utviklingsteorier og omsorgsteorier. Systemteorier ble nevnt, men ikke utdypet med noen konkret teori. Teorien på pensum

ENGASJERTE STUDENTER: Flerer førsteårstudenter møtte opp på teoriundervisning når de opplevde at denne var relevant for praksis. Arkivfoto: Stig Weston

www.sykepleien.no

Les mer og finn litteraturhenvisninger på våre nettsider.

Søkeord:

- › Sykepleieryrket
- › Sykepleierutdanning
- › Sykepleierstudent
- › Sykepleie teori

praksis

er utviklet av Virginia Henderson, Dorothea Orem, Joyce Travelbee, Patricia Benner & Judith Wrubel, Katie Eriksson og Kari Martinsen. Undervisningsbolken ble avsluttet med et gruppearbeid hvor de skulle oppsummere, diskutere fellestrekk, forskjeller og anvendelse av disse teoriene. De skulle også redegjøre for situasjoner hvor en teori kunne framstå som mer hensiktsmessig enn en annen, og begrunne hvorfor, eventuelt hvorfor ikke.

Observasjon i praksis

Etter en kort innføring i vitenskapsteori ble det satt av en dag til observasjonspraksis i sykehjem, med vekt på grunnleggende temaer. Gjennom observasjonspraksis fikk studentene innblikk i hva som skjer i løpet av en dag i sykehjem. Studentene hadde to dager med gruppearbeid knyttet til opplevelser fra observasjonspraksis. På bakgrunn av en samtale i klassen i etterkant av observasjonspraksis ble det satt opp fire hovedtemaer studentene stadig kom tilbake til. Disse var:

- › Aktivitet
- › Verdighet
- › Måltid
- › Miljø

Studentene fikk i oppgave å beskrive en situasjon fra forskningsfeltet (sykehjemmet), med vekt på sykepleiepraksis, og med utgangspunkt i et av de fire temaene. De skulle så velge to sykepleieteorier, redegjøre for teoriens grunnlag, og hvordan sykepleiefunksjonen ble beskrevet i disse teoriene (6). Deretter skulle de anvende teoriene til å drøfte situasjonen de hadde valgt å beskrive. I tillegg skulle de finne en relevant vitenskapelig artikkel og knytte denne til tematikken i situasjonen. To faglærere var innom alle gruppene flere ganger i løpet av de to dagene for å få oversikt over studentens arbeid, gi innspill og svare på spørsmål fra gruppene. I tillegg var lærerne tilgjengelig for veiledning.

Resultatet fra dette gruppearbeidet ble så presentert i plenum. Det var satt av ti minutter til framlegg, og ytterligere ti minutter til utdypende spørsmål og kommentarer fra klassen og fra faglærerne for hver av de sju gruppene. På slutten av dagen ble det gitt gruppevis tilbakemelding fra faglærere/veiledere, hvor studentene fikk mulighet til å fortelle hvordan de hadde opplevd egen innsats og faglig utbytte av arbeidet.

Erfaringer

Flere av gruppene hadde hatt stort utbytte av å høre de andre gruppene legge fram sitt arbeid, ikke minst ved selv å reflektere over hva de selv kunne gjort annerledes. Enkelte grupper hadde greid å relatere innholdet i den vitenskapelige artikkelen, og de to sykepleieteoriene de hadde valgt, til sine observasjoner i praksis på en svært god måte. De gruppene som ikke hadde greid å relatere teori til praksis på samme måte, signaliserte at de fikk en «aha-opplevelse» av å høre på hvordan de andre gruppene hadde arbeidet.

Kvaliteten på arbeidet til studentene var jevnt over svært godt. Gruppene hadde i varierende grad greid å anvende teori til å drøfte sine observasjoner fra praksis i det skriftlige arbeidet, men alle gruppene greide å synliggjøre teoriens relevans for tema de hadde valgt. Fem av gruppene hadde greid å finne en vitenskapelig artikkel som

bidro til å løfte tematikken i praksissituasjonen de presenterte. Den ene gruppen hadde gitt opp å lete, og fikk tilbakemelding om å sørge for å innhente veiledning i slike tilfeller. De ble også rådet til å tenke litt videre, mindre spesifikt, med tanke på tema og bruk av søkeord. Den andre gruppen som ikke hadde en vitenskapelig artikkel å vise til, hadde funnet en bokanmeldelse som de brukte, og vi fikk dermed repetert hvordan vi skal gå fram for å finne ut om en artikkel er vitenskapelig eller ikke. Alle gruppene argumenterte godt for valg av sykepleieteori, og det var spennende å høre hvordan de hadde vurderte ulike teorier i starten på gruppearbeidet.

Under framleggene fikk vi innblikk i sykepleiepraksis underbygget av teori, ved at studentene viste hvordan teorien de hadde valgt kom til uttrykk i den praktiske situasjonen de beskrev. Andre grupper anvendte teori for å si noe om hvorfor situasjonen de beskrev ikke var god praksis. De viste også hvordan man kunne bidra til bedre behandling og omsorg ved å anvende teori på en mer aktiv måte i klinisk praksis.

Alle studentene ga uttrykk for at de i større grad så relevansen av sykepleieteori etter dette prosjektet. De forsto bedre hvordan sykepleieteori og vitenskapelige arbeider presentert i artikkelform kunne bidra til en bedre praksis. De hadde fått større bevissthet rundt både egen og andres praksis, og forsto hvordan sykepleieteori kan bidra til å underbygge og argumentere for god praksis.

Godt oppmøte

Ikke en eneste student var fraværende i løpet av dagene med observasjonspraksis, gruppearbeid og framlegg. Fremmøtet var så påfallende at vi forhørte oss om studentene trodde dette var obligatorisk under evalueringen av prosjektet. Dette benektet de. Studentene antydte selv at de følte forpliktelse overfor de andre i gruppa. Gruppemensetningen var styrt av oss, og kanskje er det å jobbe i en gruppe med studenter de til vanlig ikke har så mye omgang med et positivt element i så måte. På evalueringsskjemaene ga flere studenter uttrykk for at det var en positiv opplevelse å jobbe sammen med studenter

Alle studentene ga uttrykk for at de i større grad så relevansen av sykepleieteori etter dette prosjektet.

de ikke hadde vært i gruppe med før. I tillegg til at de hadde fått klar beskjed fra faglærere ved prosjektstart om at de som ble med i observasjonspraksis også måtte delta på gruppearbeidet i etterkant. Vi tror ønsket om et første møte med praksis var avgjørende for at så mange deltok i prosjektet.

Konklusjon

Studentene var engasjerte underveis i prosjektet, og hadde stort læringsutbytte av denne undervisningsformen. Vi mener studentene lærer å tilegne seg tungt stoff og knytte sammen teori og praksis på en bedre måte gjennom dette prosjektet. Dette er spesielt viktig når studentene har liten eller ingen erfaringer fra helsetjenesten, hvilket er tilfelle for mange bachelorstudenter på første semester. Vi tror samtidig den teoretiske ballasten gjør at studentene møter sin første praksis med en evne til å reflektere over sine opplevelser på en enda bedre måte. Vi er spente på å følge opp kullet for å se om prosjektet har gitt dem en bedre forståelse for sykepleieteori. Tiden vil vise om vi virkelig har greid å gi studentene en opplevelse av mening og hensikt med kunnskapen, som Knowles (2) påpeker som grunnleggende i all læring. ■■■

LITTERATUR

1. Fagplan for 3-årig Bachelor i sykepleie Kull 2009. Høgskolen i Narvik, 2009.
2. Knowles MS. Andragogy in action. Applying modern principles of adult learning. San Francisco: Jossey-Bass, 1985.
3. Kirkevold M. Sykepleieteorier – analyse og evaluering, 2 ed. Gjøvik: Gyldendal Akademisk, 2001.
4. Lauvås P, Handal G. Veiledning og praktisk yrketeori. Oslo: Cappelen Akademiske Forlag, 1990.
5. Dalland O. Metode og oppgaveskriving for studenter, 4 ed. Oslo: Gyldendal Akademisk, 2007.
6. Kristoffersen NJ, Nortvedt F, Skaug EA. Grunnleggende sykepleie – bind 4, 2 ed. Danmark: Gyldendal Akademisk, 2005.